

HOEVEEL DODE BOMEN MOETEN ER IN HET BOS STAAN?

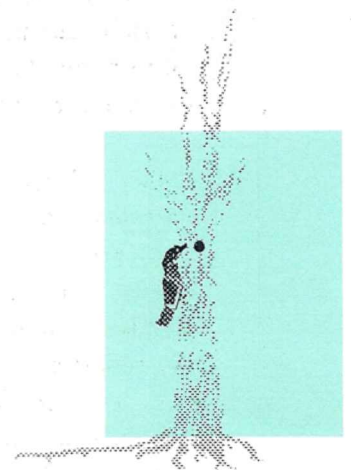
Wat is de betekenis van dood hout?

Het afsterven van enkele bomen betekent niet dat het bos verloren gaat. Sterker nog; dode bomen maken het bos gevarieerder en completer. Dode of kwijnende dikke bomen vormen voedsel- en nestgelegenheid voor vogels zoals spechten en mezen. Een groot aantal soorten paddestoelen, varens, en insecten kunnen niet zonder dode bomen leven. Bovendien maakt verteerd hout de bodem losser, waardoor die beter te doorwortelen is. Gevolg is een rijker bodemleven. Omgevallen bomen geven met hun takken, kronen en stammen beschutting tegen de directe inwerking van de zon. Hierdoor ontstaan kleine, maar voor veel organismen belangrijke klimaatsverschillen.

Hoeveel dode bomen komen er van nature voor?

In natuurlijke bossen is over een grote oppervlakte de hoeveelheid dood hout vrij constant. Deze bedraagt ongeveer 10 tot 30% van de bovengrondse biomassa. Voor de te bereiken Nederlandse houtvoorraden (200 - 250 m³/ha) betekent dit in absolute cijfers ongeveer 20 tot 70 m³/ha. We moeten ons realiseren dat het dan gaat om een natuurlijk bos waarin alle levensstadia zijn vertegenwoordigd. In de Nederlandse situatie zal met name de vervalphase met een hoog aandeel dood hout nog ontbreken.

figuur Een echte vervalphase komt nog weinig voor.

Informatie- en KennisCentrum
Natuurbeheer, Wageningen

Afdeling Bos en Beplantingen
Jaap Paasman, 6-06-95

T(08370)74881

Wat kan de beheerder doen?

Ook zonder het maken van hoge onkosten valt het aandeel dood hout te verhogen.

Er zijn een aantal mogelijkheden:

1. Bij de houtverkoop drukken dode bomen de prijs van de partij. Dood hout oogsten heeft dan geen zin, want het kost meer dan het opbrengt.
2. Bij windworp is het opruimen van een enkel omgewaaide boom meestal niet lonend. Laten liggen is dan een goede optie.
3. Bij het dunnen moeten soms dikke en zwaar betakte bomen plaats maken voor betere bomen. Het uitsnoeien van deze bomen kost veel tijd, waardoor de kosten soms niet meer opwegen tegen de opbrengsten. Het "ringen" van de boom is dan een goedkopere oplossing met een grotere bijdrage aan de natuur.

Voor de compleetheid van een bosecosysteem is de vervalfase erg belangrijk. Dit betekent dat in oude bossen gedeeltelijk of zelfs volledig moet worden afgezien van de oogst van dikke stammen. In deze gevallen gaat dood hout ten koste van de inkomsten uit houtoogst, maar neemt de natuurwaarde wel toe.

Hoeveel dood hout is genoeg?

Richtlijnen voor de hoeveelheid dood hout in verschillende bossituaties zijn er niet. Duidelijk is wel dat het alleen maar laten liggen van boomkronen en snoeihout onvoldoende is voor het verder ontwikkelen van de natuurwaarden. Ook dun dood hout zal in de jonge Nederlandse bossen al voldoende voorkomen. Aan dik dood hout (diameter groter dan 30 cm) is juist een gebrek. In situaties waarin dood hout ontbreekt betekenen vijf tot tien dikke dode bomen per hectare al een verbetering. Met het laten liggen van een aantal omgewaaide bomen en het ringen van een aantal dikke bomen is dus veel te bereiken.